

APROŠINĀŠANAS SABIEDRĪBAS BALTA RISKU VADĪBA

AAS „BALTA” ir izveidota risku vadības sistēma, kas nodrošina savlaicīgu risku identificēšanu, mērīšanu, pārvaldīšanu, kontroli un ziņošanu par tiem.

Uzņēmumā lietotie galvenie risku vadības elementi ir:

- Uzņēmuma risku apetīte, kurā tiek noteikts pieļaujamais riska līmenis ko uzņēmums ir gatavs uzņemt, lai īstenotu savus uzņēmējdarbības mērķus.
- Riska profils. Atspoguļo būtisko risku kategoriju apmēru un to struktūru kam uzņēmums pakļauts veicot savu uzņēmējdarbību. Uzņēmuma riska profils tiek regulāri kontrolēts. Tāpat tiek pārskatīts uzņēmuma risku apakškategorijas, novērtējot katra attiecīgā riska ietekmes izmaiņas un dokumentējot jaunus identificētus riskus visās uzņēmuma darbības jomās. Katram būtiskajam riskam tiek sastādīts riska pārvaldības plāns, noteikts atbildīgais un pasākumu izpildes termiņi.
- Riska tolerance. Atspoguļo maksimālo kopējo riska apmēru katrā no risku kategorijām ko uzņēmums vēlas vai var uzņemt, kamēr īsteno savus uzņēmējdarbības mērķus.
- Uzņēmuma politikas - tie ir minimālo obligāto prasību dokumenti, kas aptver visas uzņēmuma darbības jomas. Katrai politikai ir noteikts atbildīgais īpašnieks, kas nodrošina politikas prasību ieviešanu uzņēmumā.
- Stresa un scenāriju testi (kritisko situāciju analīze) – regulāri tiek izvērtēti dažādi nelabvēlīgi notikumi gan uzņēmumā, gan apkārtējā vidē, tai skaitā apdrošināšanas tirgū, un novērtēta to ietekme uz uzņēmuma finanšu rezultātiem un tālāko darbību.
- Riska gadījumi tiek regulāri uzskaitīti un iedalīti pēc tā riska veida. Tāpat tiek veikti attiecīgo risku ietekmes izvērtēšana un turpmākie riska samazināšanas pasākumi.
- Uzņēmējdarbības nepārtrauktības plāns. AAS „BALTA” ir sastādīts uzņēmējdarbības nepārtrauktības plāns, kas tiek regulāri testēts un atjaunots. Ir izveidota arī Krīzes vadības grupa, kas atbildīga par darbībām ārkārtas situācijās.
- Darījumu veikšanai darbinieku amata aprakstos vai atsevišķā rīkojumā noteikti limiti un citi īpašie nosacījumi.

Risku pārvaldes sistēma aptver sekojošus riskus:

- Operacionālais risks;
- Apdrošināšanas risks;
- Kredītrisks;
- Tirgus risks.

Operacionālais risks

Operacionālais risks nozīmē iespējamo finansiālos zaudējumu risku, kas rodas no neatbilstošiem iekšējiem procesiem vai to kļūdainas darbības, cilvēkiem, IT sistēmām, vai arī ārēju notikumu ietekmē. Operacionālais risks ietver, piemēram, kļūdas biznesa procesos vai nepietiekošas kontroles, vai tādus ārējos notikumus, kā dabas katastrofas vai notikumi tirgū.

Ir noteiktas šādas galvenās operacionālo risku kategorijas :

RISKA KATEGORIJA	Riska rašanās iemesli	Riska pārvalde un kontrole
Noziedzīgs nodarījums	Pastāv iespēja, ka uzņēmuma darbinieki, klienti, līgum-sabiedrību vai sadarbības partneru darbinieki var veikt noziedzīgas darbības, kas var ietekmēt uzņēmumu vai tā darbības rezultātus.	Uzņēmumā ir izveidota Drošības pārvalde, kas veic atsevišķu gadījumu apstākļu pārbaudi un izvērtēšanu. Pastāv biznesa kontroles, kas vērtē operacionālo darbību atbilstību vadlīnijām. Darbiniekiem paredzētas saistības attiecībā pret uzņēmumu atbilstoši Latvijas likumdošanai.
Darbinieku un darbavietas drošība	Uzņēmuma uzdevums ir nodrošināt darbinieku un darbavietas drošību un atbilstošu vidi darba pienākumu veikšanai.	Uzņēmums savā darbībā ievēro visas Latvijas likumdošanas prasības. Ir izveidota Krīzes vadības grupa un procedūra par rīcību ārkārtas situācijās. Notiek regulāras darbinieku apmācības.
Ārējās darbības vides notikumi	Uzņēmuma darbību un darbības rezultātus var ietekmēt ārējās vides faktori, kas rodas apdrošināšanas tirgū vai ārējā vidē neatkarīgi no uzņēmuma veiktajām darbībām.	Uzņēmums apzinās ārējās vides faktoru ietekmi uz uzņēmuma darbību. Ārējās vides faktori tiek apzināti un analizēti, veicot tendenču analīzi, tirgus pētījumus, klientu pētījumus. Ar ārējo vidi saistītie riski tiek apzināti un iekļauti uzņēmuma risku profilā, kā arī tiek saskaņots atbilstošs riska ietekmes samazināšanas plāns.
Iekšējās vides izmaiņas	Izmaiņas uzņēmuma iekšējā vidē (struktūras izmaiņas utml.) var ietekmēt uzņēmuma darbību un rezultātus.	Uzņēmuma vadības komanda izvērtē uzņēmuma darbību, jaunus projektus, projektu riskus un ietekmi un uzņēmuma darbību kopumā. Izmaiņas, kas skar vienu vai vairākas uzņēmuma struktūrvienības, tiek izvērtētas darba grupās.
IT sistēmas	Uzņēmuma darbības nepārtrauktība un stabilitāte lielā mērā ir atkarīga no IT sistēmu stabilitātes un kvalitātes. Klientu datu drošībai ir īpašas prasības.	Uzņēmums darbojas saskaņā ar Latvijas likumdošanas prasībām. Uzņēmumā ir apstiprinātas politikas dažādās ar IT sistēmu lietošanu saistītās jomās, ar ko tiek iepazīstināti visi darbinieki. Ieviestas biznesa kontroles, lai nodrošinātu politiku ieviešanu.
Biznesa procesi	Uzņēmumā izveidotā darba plūsma un organizācija var ietekmēt uzņēmumu un tā	Katras struktūrvienības vadītājs ir atbildīgs par darbības organizēšanu pēc iespējas labākā veidā, lai sasniegtu iespējami labāku rezultātu un

	darbības rezultātus, piemēram, klientu apkalpošanas ātrums, atbildību regulēšanas ātrums u.tml.	uzņēmuma izvirzītos mērķus. Tiek veikta regulāra biznesa procesu analīze, uzlabošana un nepieciešamās strukturālās izmaiņas.
Sadarbības partneri un līgumorganizācijas	Uzņēmuma darbība vai darbības rezultāti var būt atkarīgi no sadarbības partneriem vai līgumorganizācijām –piemēram automašīnu remontuzņēmumiem, veselības aprūpes organizācijām, brokeriem.	Sadarbības līgumus ar sadarbības partneriem un līgumorganizācijām izvērtē AAS „BALTA” juriskonsulti. Ir izveidota struktūrvienība, kas atbild par iepirkumu procedūrām, tās mērķis ir optimizēt izdevumus sadarbojoties ar ārējo pakalpojumu sniedzējiem. Brokeru un sadarbības partneru apkalpošanai uzņēmumā izveidotas atsevišķas struktūrvienības.
Reputācijas risks	Jebkurš notikums vai negadījums var ietekmēt AAS „BALTA” reputāciju – to, kā uzņēmumu uztver ārējā vidē vai kā to uztver tā darbinieki.	Uzņēmumā ir noteikta iekšējo un ārējo komunikāciju plūsma. Darbinieki apzinās savu lomu un saistības.

Apdrošināšanas risks

Apdrošināšanas risks ir risks, kuram uzņēmums tiek pakļauts, veicot apdrošināšanas operācijas.

RISKA KATEGORIJA	Riska rašanās iemesli	Riska pārvalde un kontrole
Stratēģijas un plānošanas risks	Nepareiza apdrošināto risku portfeļa veidošanas stratēģija	Riska parakstīšanas stratēģija, ko apstiprina Sabiedrības valde.
Apdrošināšanas produktu un pakalpojumu risks	Nepietiekša reakcijas uz tirgus un klienta pieprasījumu izmaiņām	Produktu kvalitātes vērtēšana, jaunu produktu izveidošana, proaktīva darbība, izvērtējot tendences tirgū, klientu apmierinātības pētījumi.
Riska selekcija	Tādu risku akceptēšana, kas atšķiras no vēlamā un risku parakstīšanas stratēģijā noteiktā mērķa segmenta	Vēlamo mērķa segmentu skaidra definēšana, regulāras kontroles un faktiskās situācijas salīdzināšana attiecībā pret plānoto. Vadības informācijas sistēmas datu izmantošana kontrolei.
Tehniskā cena	Nepareizas tehniskās cenas noteikšana konkrētajam apdrošināšanas veidam	Uz atbilstošiem datiem balstīts tehniskās cenas aprēķināšanas modelis visos apdrošināšanas veidos, kuros tas ir iespējams. Tehniskās cenas modeļa regulāra testēšana un atjaunināšana.
Atsevišķu risku (apdrošināamo objektu) cenas noteikšana	Nepareizs prēmijas aprēķins atsevišķām apdrošināšanas polisēm un nepareizi noteiktu prēmiju kumulācija apdrošināšanas portfelī	Iespējamās atlaides no noteiktajiem apdrošināšanas tarifiem ir precīzi aprakstītas Sabiedrības risku parakstīšanas vadlīnijās un atbilstošas kontroles ir nodrošinātas IT sistēmās. Darbiniekiem ir noteikti limiti, kuru ietvaros tie var pieņemt ar apdrošināšanas prēmijas aprēķināšanu un riska izvērtēšanu saistītus lēmumus. Limita apmērs ir atkarīgs no darbinieka individuālās pieredzes un zināšanām risku parakstīšanā. Pastāv limitu kontrole IT sistēmās.
Risku kumulācijas kontrole	Nepietiekša risku kumulācijas kontrole vienā adresē vai portfeļa līmenī.	Tajos apdrošināšanas veidos, kuros tas ir atbilstoši, tiek veikta automātiska risku kumulācijas kontrole IT sistēmā. Atsevišķos apdrošināšanas veidos, piemēram, īpašuma apdrošināšanā, risku parakstītājs ar atbilstošu kvalifikāciju veic iespējamā lielākā zaudējuma (ang. EML- Estimated Maximum Loss) aprēķinu apdrošinātajam objektam (objektiem).
Pārapirošināšana	Sabiedrības portfelim un risku apjomam neatbilstoša pārapirošināšanas programma	Atbilstošas pārapirošināšanas programmas izvērtēšana un iegāde. Pārapirošināšanas programmas un to atbilstība tiek pārskatīta katru gadu.
Tehniskās rezerves	Nepareiza tehnisko rezervju aprēķināšana	Aktuāru, risku parakstītāju un atbildību darbinieku kopēja darbība tehnisko rezervju aprēķināšanas procesā. Izstrādātas vadlīnijas tehnisko rezervju aprēķināšanai.

Apdrošināšanas riska vadības instrumenti ir:

- Apdrošināšanas produktu risku parakstīšanas stratēģijas. Tās ir vadlīnijas, kas paredz uzņēmuma stratēģiju, veicot apdrošināšanas operācijas, tajā skaitā nosaka klientu segmentāciju, vēlamos apdrošināšanas portfeļa komponentus, sasniedzamos finanšu mērķus.
- Individuāli limiti un pilnvarojumi darbiniekiem, kas nodarbojas ar apdrošināšanas atlīdzībām un apdrošināšanas risku parakstīšanu. Iekšējais rīkojums nosaka un regulē darbiniekus un to tiesības, kas ir pilnvaroti uzņemties saistības uzņēmuma vārdā.
- Tehnisko zināšanu līmeņa paaugstināšana. Uzņēmumā izveidota apmācību sistēma, kas palīdz regulāri paaugstināt darbinieku tehnisko zināšanu līmeni, tādējādi samazinot risku.

Pārāpdrošināšanas risku vadība ietver to risku vadīšanu, kas rodas, veicot tiešās apdrošināšanas darbības un izmantojot pārāpdrošināšanu, lai aizsargātu uzņēmuma maksātspēju.

Pārāpdrošināšanas riska vadības galvenais instruments ir Pārāpdrošināšanas politika un visu noslēgto pārāpdrošināšanas līgumu kontrole.

Kreditrisks

Uzņēmums ir pakļauts kreditriskam, kas ir risks, ka pretējā puse nespēs nomaksāt uzņemtās saistības noliktajā laikā. Uzņēmums strukturē pieņemtā kreditriskā līmeņus, uzliekot limitus riska summām no viena vērtspapīru izdevēja, parādnieka, aizņēmēja, vai iepriekšminēto grupas. Šie riski tiek pastāvīgi uzraudzīti un pārskatīti ik gadu vai biežāk. Tiek regulāri uzraudzīta faktisko risku atbilstība noteiktajiem limitiem.

Kreditrisks tiek pārvaldīts, regulāri analizējot vērtspapīru izdevēju, aizņēmēju un potenciālo aizņēmēju spēju apmaksāt procentu un kapitāla saistības un mainot šos aizdošanas limitus, kur tas ir nepieciešams. Nav tādu ieguldījumu, kas pārsniegtu 10% no kopējā kapitāla un rezervēm, izņemot ieguldījumus valstu parāda vērtspapīros un noguldījumos kredītiestādēs. Uzņēmumā ir ieviestas regulāras procedūras ar apdrošināšanas darbību saistītā kreditriskā ierobežošanai.

Uzņēmumam pastāvīgi jānodrošina noteikta likviditāte, lai nodrošinātu pietiekamu naudas līdzekļu pieejamību atlīdzību izmaksām. Uzņēmuma vadība nosaka minimālo nepieciešamo naudas resursu līmeni, kam jābūt pastāvīgi pieejamam. Uzņēmums regulāri veic naudas plūsmas analīzi un nākotnes naudas plūsmu prognozi.

Tirgus risks

Uzņēmums ir pakļauts tirgus riskam un it īpaši investīciju pārvaldīšanas jomā. Šis risks ietver arī ārzemju valūtu kursa un procentu likmju svārstību riskus. Tirgus riski rodas no atvērtām pozīcijām procentu un valūtas instrumentos, kuri ir pakļauti vispārējām un specifiskām tirgus kustībām. Vadība nosaka limitus pieņemamam riska lielumam, kas tiek regulāri uzraudzīts.

Uzņēmums ir pakļauts ārvalstu valūtas kursu svārstību riskam. Neliela uzņēmuma saistību daļa ir arī Lielbritānijas sterliņu mārciņās un citu valstu valūtās, kas saistīta ar apdrošināšanas segumu šajās valūtās. Uzņēmuma vadība ierobežo ārvalstu valūtu risku, parakstot apdrošināšanas līgumus eiro.

Procentu likmju risks, kas ietekmē uzņēmumu, ir ierobežots, jo par saistību lielāko daļu nav jāmaksā procenti, bet procentus pelnošo finanšu instrumentu lielākā daļa ir ar fiksētu procentu likmi.